

Andiel

11de JAARGANG - NUMMER 3 - 1999
JULI - AUGUSTUS - SEPTEMBER

In dit nummer:

- * *ACTIVITEITENKALENDER*
- * *VOORWOORD*
- * *JOODSE AANWEZIGHEID IN OOSTENDE (1)*
- * *REIS NAAR DREUX*
- * *DE PANTOEFFEL*
- * *WAT EEN GIDS L(EI/IJ)DEN KAN*

Gidsenblad

LANGE NELLE

OOSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WESTVLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever en redactie
Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

51	ACTIVITEITENKALENDER	REDACTIE
55	VOORWOORD	MARC LOY
56	JOODSE AANWEZIGHEID IN OOSTENDE (1)	ANN VAN LOO
60	REIS NAAR DREUX	LEEN DEPREZ
63	DE PANTOEFFEL	CLAIRE TERRYN
67	WAT EEN GIDS L(EI/IJ)DEN KAN	DIRK VERSTRAETE

Verantwoordelijke uitgever en redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname mag, mits bronvermelding)

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Secretariaat:

Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

Voorzitter:

Marc Loy, Batterijstraat 70, 8450 Bredene

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

068-2075070-73

Lidmaatschapsbijdrage 1999 = 500 BEF

Activiteitenkalender

Redactie

ENSOR

Zaterdag 29 augustus 1999 om 10 uur in de ontvangstruimte van het Oostendse Museum voor Schone Kunsten verzamelen.

Onder leiding van een gids brengt u een bezoek aan de tweede tentoonstelling van het Oostendse Ensorjaar: **De volledige Ensor-verzameling van het museum!**

Leden: 100 BEF - niet-leden: 200 BEF.
Telefonisch inschrijven bij secretaris Patricia Veris 059/80 62 39 en ter plaatse betalen.

*

VAN ENSOR TOT PRINS KAREL-WANDELING

Zaterdag 4 september 1999 vanaf 14.30 uur begeleidt gids René Vandercruyssen de geïnteresseerden voor de wandeling die start aan de OLV-ter-Duinenkerk in de Mariakerkse Dorpsstraat.

Na een kort bezoek aan de kerk en het graf van James Ensor wandelt hij met zijn gevolg door de duinen van Mariakerke waar aandacht besteed wordt aan wat groeit, bloeit en leeft in deze bijzondere biotoop.

Op het strand van Raversijde, waar eens onze voorouders leefden, speurt hij met u langs de vloedlijn, leert hij wat bij over zeewieren en schelpdieren terwijl iedereen kan genieten van de bruisende branding. Via de Duinenweg en het park van het Domein Raversijde belandt de groep in cafetarium Walrave.

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

Aandacht! Wie ertegen opziet om de terugweg te voet af te leggen, kan met anderen afspreken om enkele wagens bij 'Walrave' te parkeren en car-poolend naar de startplaats te komen!

*

BEZOEK CAPUCIJNENKERK

Zaterdag 25 september 1999 vanaf 15 uur bezoekt u (uitgebreid) onder leiding van

Wilt u zeker weten

of een activiteit al dan niet doorgaat,
contacteer secretaris Patricia Veris:

tel. (059) 80 62 39 - fax (059) 80 12 54

gids Jean Pottier het weinig bekende en gekende kerkje in het stadscentrum.

Wegens de oktoberkermis verschuift de oktoberactiviteit 'bezoek Capucijnenkerk' dus naar september.

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

*

MARITIEME ARCHEOLOGIE

Donderdag 18 november 1999 om 20 uur in zaal 'Den Anklap', Leffingestraat 85, Oostende, houdt de heer Tomas Termote een voordracht, geïllustreerd met dia's, over zijn passie 'maritieme archeologie'.

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

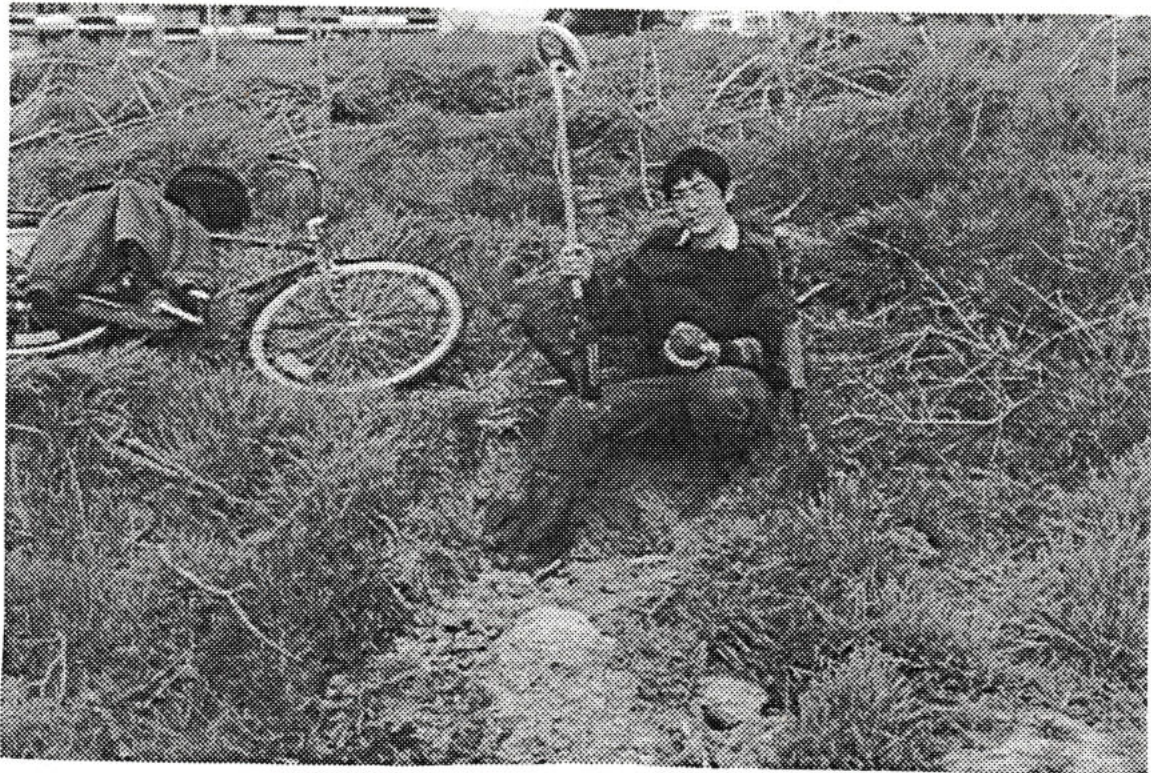
Tomas Termote studeerde in 1993 af aan het OLVO, richting Latijn-moderne talen. Interesses, hobby's, verzamelwoede, maatschappelijke omstandigheden en familiale achtergrond bepalen veelal studie- en jobkeuze. Ook hij ontsnapte niet aan die invloed.

Als 12-jarige ging zijn aandacht naar alles 'wat uit de grond kwam', van aardewerkfragmenten en munten tot beenderen, kanonskogels en glaswerk.

Vader Dirk wakkerde hierbij zijn onderzoeksjver in sterke mate aan, door geregeld met hem naar scherven en wrakhout te zoeken op het Oostendse strand.

Zo begon Tomas zijn carrière als strandjutter.

De interesse groeide tijdens zijn collegejaren en elk vrij moment wijdde hij aan opzoekings- en terreinwerk op de locatie van het voormalige Isabellafort. Dit bestond uit de resten van een Spaans fort, gelegen aan de huidige Elisabethlaan en dateert van het Beleg van Oostende (1601-1604).

Thomas op de site van het Isabellafort

In het kader van de lessen exploratie leidde hij in juni 1991 met de leraren D. Verstraete en D. Strubbe en klas 1La een 'expeditie' naar deze site. Het gebied was vooraf in kleine perceeltjes afgebakend. Het werd een memorabele namiddag met als buit: kanonskogels, aardewerkfragmenten en knopen. Ondertussen is het gebied volledig verkaveld en voor villabouw vrijgegeven. Een droevig lot dat vele historische sites in Vlaanderen ondergaan.

Zijn studiekeuze lag vast: hij wilde tot elke prijs archeoloog worden, een droom die hij ook verwezenlijkte in juni 1997. Na vier jaar studie in de Archeologie haalde hij aan de KUL het licentiaatsdiploma met onderscheiding.

Zijn thesis had als onderwerp: "De studie van vijftien vergane onderzeeboten". Uit de keuze van dit onderwerp alleen al bleek dat zijn interesseveld zich naar het domein onder de zeespiegel verplaatst had.

Elke zomer doet hij aan wrakonderzoek voor de Belgische kust samen met zijn vader en een beperkte groep geïnteresseerde amateurduikers.

Zijn eerste publicaties, "De duikboot tijdens de Eerste Wereldoorlog" en "Duiken naar 60 wrakken voor de Belgische kust" werden vooral in de duikwereld gunstig onthaald.

In december 1998 verscheen het boek "De vergeten vloot. De krijgsmarine aan de Belgische kust" bij uitgeverij 'De krijger'. Het is een eerste publicatie in een reeks van vijf die vooral krijgsgeschiedenissen op zee voor de Belgische kust verhalen.

*

NOTEER NU AL IN UW AGENDA:
MUSEUMDAG
ZONDAG 21 MEI 2000!!

In Memoriam

Op 22 juli jl. overleed de voorzitter van de Brugse Gidsenkring en sinds kort ook provinciaal voorzitter van de vzw West-Vlaamse Gidsenkring Ovide Laleman op 75-jarige leeftijd. Naar de wens van de overledene greep de uitvaartplechtigheid plaats in intieme familiekring.

Op zaterdag 21 augustus was de Brugse Begijnhofkerk te klein voor de herdenkingsdienst voor deze al te bescheiden maar bijzonder intelligente en erudiete persoonlijkheid die ook lesgever was tijdens onze 2de gidsencursus.

MEEGEDEELD

Voorstelling jeugdboek

"Spion van Spanje"

Ieder is van harte uitgenodigd op de voorstelling van het jeugdboek "Spion van Spanje", over het beleg van Oostende, geschreven door ons lid Luc Simoen en uitgegeven door Lannoo.

Afspraak op vrijdag 24 september om 20 uur in Jeugdherberg De Ploate, Langestraat 82, Oostende.

*

Jaarboek: Een gids op zoek naar Guido Gezelle

De provinciale vereniging West-Vlaamse Gidsenkring vzw besliste om het jaarboek uit te geven onder het thema Guido Gezelle. Drie auteurs werden aangesproken om diverse periodes uit Gezelles leven te beschrijven: respectievelijk de Brugse, de Roeselaarse en de Kortrijkse periode.

Dit jaarboek wordt voorgesteld op een feestelijke zitting te Roeselare op zaterdag 4 september 1999. De Roeselaarse afdeling Mandeldal van de West-Vlaamse Gidsenkring viert tegelijkertijd zijn 25-jarig bestaan.

Plaats van het gebeuren: Cultureel Centrum De Spil, Spilleboudreef te Roeselare (vlakbij de H.-Hartkerk en het Stedelijk Zwembad - geen parkeerproblemen).

Programma:

14.00 u.: Opening van de feestzitting en verwelkoming van de genodigden door de Roeselaarse voorzitter John Goddeeris.

14.15 u.: Afscheid van de eerste voorzitter Frans Vromman en in memoriam van zijn opvolger Ovide Laleman.

14.40 u.: Voorstelling van de korte film over Guido Gezelle: "Dichten, wat is dichten dan?" van Lieven Debrauwer.

15.00 u.: Pauze

15.30 u.: Woordkunstenaar Bart Cafmeyer brengt het belangrijkste uit zijn eenakter "Guido Gezelle".

16.15 u.: Voorstelling van het provinciaal jaarboek "Een gids op zoek naar Gezelle" door de auteurs Martha Toye (Kortrijk), Dirk Van Tieghem (Brugge) en John Goddeeris (Roeselare).

16.45 u.: Te voet naar het stadhuis van Roeselare (10 minuten).

17.00 u.: Welkom door de schepen van toerisme, Eric Lamsens met vereremerking van drie stichtende leden van de Roeselaarse gidsenkring en feestelijke receptie met keuze tussen de alcoholvrije cocktail "Monica De Vrieze" en het snedig alcoholische brouwsel "Pierjan Gezelle".

18.00 u.: Mogelijkheid om een rondleiding mee te maken in en rond het "Klein Seminarie" te Roeselare, waar Guido Gezelle 10 jaar geleefd en gewerkt heeft.

U wordt allen hartelijk uitgenodigd op deze viering. Deelname in de kosten: 150 BEF, ter plaatse te betalen.

*

Komt dat zien, komt dat zien...

"Eer de haan kraait"

Een drama van I. Bukovcan, bewerkt en geregisseerd door A. Van Vlemmeren, u gebracht door de Ichtegemse toneelvereniging.

Wanneer? Om 20 uur op 20 en 27 november, 3 en 4 december 1999.

Waar? Gemeenteschool Ichtegem, Engelstraat
Reservatie: fotografie Pollet (051) 58 09 02

Toegang: 180 BEF

Inhoud: het 'stuk' speelt zich af in een Vlaams stadje tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tijdens een novemberavond en -nacht in 1944 worden tien mensen (jong/oud, man/vrouw) in een kelder samengebracht. Ze zijn opgepakt door de Duitsers als vergelding voor het doodsteken van een Duitse soldaat.

Wat zal hun lot zijn? De spanning stijgt met het uur. De karakters geven zich bloot. Vriendschap, haat, verraad, angst, doodslag, egoïsme, zelfopoffering... Al deze facetten van het menselijk wezen komen naar voren, al naar gelang de evolutie in hun situatie.

Via Europa. Reisverhalen in steen

"De rit van het meisje dat haar naam aan ons werelddeel gaf kan symbool staan voor de rusteloze beweging die Europa van oudsher kenmerkt."

(Naar Norman Davies, *Europe. A history.* 1997)

De Open Monumentendag Vlaanderen wordt in 1999 een bewogen dag. "Europa, een gemeenschappelijk erfgoed", het OMD-thema in enkele tientallen landen, wordt bij ons een verhaal van mensen, ideeën, cultuuruitingen en handelsgoederen die in beweging en op reis zijn. Van "vreemd" en "eigen", "elders" en "hier" die elkaar verrijkend ontmoeten (of vernietigend op elkaar botsen), met elkaar in gesprek (of in conflict) geraken en in elkaar opgaan (of elkaar afstoten). Deze bewegingen spelen zich af over de grenzen van ruimte en tijd heen. Ook over de grenzen van Europa.

Al dat reizen, migreren en bewegen zindert volop na in de roerloze stenen van het erfgoed in onze steden en gemeenten. Europa ligt bij velen van ons om de hoek. Deze eerste woorden over het OMD-thema voor 1999 zoals de Stuurgroep dat voor Vlaanderen invulde, willen lezers inspireren om dát op het spoor te komen.

Via Europa

Het is fascinerend om na te gaan hoe het reizen, de communicatie en het zich verplaatsen van mensen, gedachten en dingen ons erfgoed diepgaand hebben bepaald.

Dat heeft alles te maken met de ligging van "Vlaanderen" op de geografische en de culturele kaart van Europa en - waarom niet? - de wereld. Er kwam hier in de loop van de eeuwen wat langs, vanwege hoogstaande en minder nobele beweegredenen, en er werd wat opgepikt.

Er is ook een omgekeerde beweging. Mensen van hier belandden elders en kwamen terug met nieuwe bagage: alles wat ze hadden gezien, gehoord, vernomen, gelezen, gekocht...

De beeldspraak is bekend: Vlaanderen als Europees kruispunt, als importeur van grote hoeveelheden buitenland, als doorvoerland. Een andere vergelijking belicht met reden de zwarte

kant en noemt onze gewesten "het slagveld van Europa".

Reisverhalen in steen

De stenen en andere bouwmaterialen zijn monddood, maar wie zijn oog te luisteren legt, ziet de "reisverhalen" die ze zwijgend vertellen: reisverhalen in steen.

Het woord "reisverhalen" moet hier zo ruim mogelijk begrepen worden, en zeker niet alleen als een literair genre. Het gaat in de meest algemene zin om het andere, het vreemde, het (Europese) buitenland dat in onze binnenlandse monumenten aanwezig is en waar ze over vertellen: de buitenlandse architect, eigenaar of bewoner; de "internationale" stijl; het vreemde interieurobject; gebouwen en sporen in het landschap van vreemde machthebbers, reizigers, handelaars...

"Als stenen konden spreken...", is een verzuchting van veel monumentenzorgers. En als we ze nu eens lieten spreken, het monument en het landschap lieten vertellen over hun "buitenlands leven"?

1999

Een-negen-negen-negen. Wat een jaar.
Een ééntje en drie nullen die hun staart
Mismoedig laten hangen. Pak een schaar
Een knip en drie castraties zijn geklaard.

Een slap seizoen. Een fin de siècle hoort
Jong groen te brengen en een nieuw geluid.
Nu klinkt de kreun van het bejaardenoord.
Op heel de aarde bot geen sprietje uit.

We slaan de fles stuk en we gieren suizend
En modieus door de fictieve lijn
Van dat verdomde jubeljaar tweeduizend

En niemand van ons vindt het straks verdacht
Dat nergens minkukels* om middernacht
Massaal verzwolgen zijn door een ravijn.

Gerrit Komrij

*sukkels, domme personen

Voorwoord

Marc Loy

Gelieve de gids terug te brengen

Tijdens de voorbije jaren verscheen, rechtevenredig met het groeiend aantal megatentoonstellingen de audiogids in de musea. Ook in onze 'sector' kan de bezoeker nu een elektronisch gestuurde robotgids om de hals hangen, tegen het oor drukken als GSM-model of via een zendertje ontvangen in de koptelefoon. En toegegeven dankzij de automatisering krijgt de gebruiker (hopelijk) correcte informatie in een klare taal naar keuze. Het moet gezegd, onze meeneem-collega biedt zo zijn voordelen. Je kunt de gestockeerde, meestal erg uitgebreide uitleg alsmaar opnieuw opvragen en beluisteren. Desnoods kan je ook één of andere item ruimer en dieper laten becommentariëren, zonder daarbij andere bezoekers op de zenuwen te werken. Meteen bepaal je ook volledig zelfstandig het tempo waarmee je het aangeboden wilt verteren. Komt daarbij dat je audiogids behalve bij technisch falen of energienood, altijd stipt present is, geen ambetante, of zelfs hilarische stopwoordjes spuit of nerveuze trekjes krijgt ingebouwd. Ziek meldt het zich ook nooit en de kans op zwangerschap lijkt volgens wetenschappers uitgesloten. Kortom de bedrijfszekerheid scoort hoog.

Sta ons toe te hopen dat op zijn minst een aantal voordelen van de audiogids ook bij de standaarduitvoering van de klassiek opgeleide FTG-gids geleverd werden. Toch blijft de vraag of onze pocketcollega ons volledig uit de groeiende cultuurgebonden vrijetijdsmarkt kan bannen? Vooreerst is de audiogids volledig beperkt tot auditieve informatie. M.a.w. de communicatie verengt zich uitsluitend tot het gesproken woord. De klassieke gids bouwt zijn uitleg niet alleen met zinnen, maar ook met stiltes, mimiek, stemintonatie, aarzelingen... Ook op de altijd wisselende groepsdynamiek is de audiogids niet ingesteld. De bij elke rondleiding niet onbelangrijke wisselwerking tussen groep en gids blijft tot nader order de exclusiviteit van de gids van vlees en bloed.

En, geef toe, de uitstraling van zo'n audiogids, het toestel mag dan nog zo vlot gedesigned in de hand rusten, is nihil en ook qua persoonlijkheid haalt hij amper het niveau van een afstandsbediening. De gebruiker ervan mag dan nog één en al oor zijn voor de audiogids. Maar daar blijft het ook bij. Zeg ons: wie kan er sfeer brengen in een groep? Wie lost praktische noden accuraat op? Wie speelt er creatief in op vragen of lokt een interessante discussie uit? Wie leidt de groep - met aandacht voor de te besteden tijd en beschikbare ruimte - organisatorisch vlot door een expo? Wie speelt zo nodig in op de actualiteit en stelt zijn taalgebruik af op het niveau van de toehoorder(s)? Kan het nimmer rustend oog van een bewakingscamera ooit een attente suppoost vervangen?

Toch valt de opmars van de portatiefgids niet te stuiten en ieder poging daartoe getuigt wellicht van kortzichtigheid. De audiogids biedt immers voor de individuele bezoeker aan een cultureel evenement tal van praktische voordelen. Ook op het ons bekende Domein wacht straks de confrontatie met deze pocket-collega. Maar nooit valt dat interactieve gebeuren tussen groep en gids, die altijd wisselende confrontatie die ieder gidsbeurt anders kleurt en soms tot een avontuur maakt, op een audiogids te toetsen.

Wilt u de gids volgen a.u.b.

Het Bestuur

Joodse aanwezigheid in Oostende (1)

Ann Van Loo

WOORD VOORAF

Door de eeuwen heen heeft de religie steeds een belangrijke rol gespeeld. Niet alleen omdat ze een grote impact had op het denken en handelen van de mens, maar ook doordat ze een aanzienlijke bijdrage leverde tot het patrimonium. Geen enkel dorps- of stadsgezicht is immers volledig zonder de aanwezigheid van religieuze gebouwen.

Hoewel het jodendom kwantitatief gezien niet de grootste godsdienst is, heeft het wel een diepgaande invloed gehad. Het werd de moedergodsdienst van de islam en het christendom.

Als leerkracht godsdienst heb ik al heel vaak ondervonden hoe sterk het erfelijk materiaal nog doorwerkt. Wanneer je de bijbelse symbolentaal, bepaalde kerkelijke feesten en de liturgische rituelen beter wil begrijpen, word je onvermijdelijk geconfronteerd met de joodse denk- en leefwereld.

Het is voor mij evenwel onmogelijk geweest om een volledig beeld weer te geven. Allereerst vertoont de evolutie die ik probeer te schetsen een aantal hiaten, o.a. omdat het stadsarchief tijdens WO II in de vlammen is opgegaan.

Bovendien heb ik de beschrijving van de rituelen, omwille van plaatsgebrek, beperkt gehouden.

Een oprecht "dank u wel" aan:

- *mevr. Wulfowicz, die mij rondleidde in de synagoge en mij veel waardevolle info bezorgde.*

- *Vincent Duflou en Martine Meire, die mij hielpen bij het verzamelen van documentatie.*

- *Koen Verwaerde, die heel behulpzaam was toen ik inlichtingen over het Israëlitisch kerhof inwon.*

INLEIDING

1. Verklaring van enkele namen

- De naam "jood" is afgeleid van het Hebreeuwse woord "Jehoedie", wat "inwoner van Jehoeda" (= Judea) betekent.

- "Israël" wil zeggen "Hij die strijdt met God"

In Gen. 32,29¹ lezen we hoe de patriarch Jacob

die naam kreeg van een engel, nadat ze de hele nacht met elkaar gestreden hadden.

- Het Hebreeuws behoort net zoals het Arabisch tot de Semitische taalgroep. Het werd gesproken en geschreven tot aan de vroege Middeleeuwen. Nadien werd het enkel nog als geschreven taal gebruikt in religieuze en literaire teksten. Toen de joden sedert het einde van de vorige eeuw naar Israël begonnen te emigreren, herleefde het Hebreeuws als gesproken taal.

2. Wie is jood?

- Volgens de orthodoxe opvatting is men jood als men geboren is uit een joodse moeder of als men zich bekeerd heeft. In dit laatste geval moet men bereid zijn Hebreeuws te studeren en de 613 geboden van de Wet te leren en na te leven. Bovendien moeten de mannen zich laten besnijden² en wordt van de vrouwen verwacht dat ze een ritueel bad nemen in de mikva³.

- In bepaalde niet-traditionele kringen vindt men echter dat men andere criteria moet hantieren. Zo is men bijvoorbeeld van oordeel dat je even goed jood bent als alleen je vader jood is.

3. Joden in de wereld

- Tegenwoordig zijn er maar 12 miljoen joden meer in de wereld. Vóór WO II lag dat cijfer beduidend hoger, maar door de waanzinnige holocaust verloren zes miljoen joodse mensen het leven.

- De joden leven verspreid over de hele wereld (= diaspora). Nog geen vierde woont in de staat Israël en 41 procent verblijft in Noord-Amerika. Ook in Rusland en in Europa leven heel wat joden.

- Een (groeiend) aantal is absoluut niet meer godsdienstig, maar blijft zich toch sterk verbonden voelen met de eigen tradities.

1) Genesis (= eerste boek van de bijbel), hoofdstuk 32, vers 29

2) Op de achtste dag na de geboorte wordt de voorhuid verwijderd door een officiële besnijder (Mohel). Bij deze gebeurtenis moeten minstens 10 mannen aanwezig zijn.

3) Een rituele badplaats.

4. Joden in België

- Men schat het aantal joden in ons land op ongeveer 45.000. Dit cijfer is zeker niet 100% nauwkeurig, want heel wat personen van joodse afkomst zijn geen lid van een joodse gemeente of staan niet bekend als jood.

- Brussel telt het grootste aantal joodse mensen (ongeveer 27.000); gevolgd door Antwerpen (ca. 16.000). De rest is verspreid over kleinere gemeenschappen in Gent, Luik, Charleroi, Aarlen, Knokke en Oostende.

- De joden in Antwerpen vallen het meest op. Dit komt doordat er onder hen heel veel aanhangers van het chassidisme⁴ zijn. Antwerpen wordt trouwens vaak "het Jeruzalem van het Westen" genoemd.

II. DE SITUATIE VAN DE JODEN IN OOSTENDE

1. Middeleeuwen tot en met de 17de eeuw

Vanaf de Middeleeuwen t.e.m. de 17de eeuw heeft men in Oostende geen tastbare sporen van joodse aanwezigheid teruggevonden. Dat is vrij logisch, want in die tijd mochten de Israëlieten zich niet vestigen binnen de poorten van een stad. Men acht het echter niet onwaarschijnlijk dat kooplui, die tijdens de Middeleeuwen de handelsweg Keulen-Maastricht-Gent-Brugge-Londen namen, soms Oostende aandeden. Er zouden in die periode wel joodse mensen gewoond hebben in kleinere centra, zoals bijv. Koekelare.

2. Achttiende eeuw

- In juli 1756 beval Karel van Lotharingen⁵ om een telling te houden van de joden in de Oostenrijkse Nederlanden. Volgens deze telling woonde toen in heel Oostende geen enkele jood.

- Nog in hetzelfde jaar, tijdens de maand november, kreeg de stadsmagistraat een brief die voor de joden wel heel ongunstig nieuws bevatte. Bij decreet werden ze namelijk verplicht om jaarlijks driehonderd florijnen te betalen, als ze in de stad wilden wonen. Deze taks kon hen al opgelegd worden als ze er langer dan 48 uur verbleven. Een dergelijke maatregel stond natuurlijk zowat gelijk met een verbanning...

- Gelukkig veranderden de tijden. In de tweede helft van de 18de eeuw kwam er een langzaam en moeilijk emancipatieproces op gang. Jozef II

bevrijdde, als verlicht despoot, de joden van de meest extreme restricties.

In Oostende dienden in 1781 verscheidene Amsterdamse en Duitse kooplui een aanvraag in om het burgerschap te bekomen. Het feit dat onze stad toen het statuut van vrijhaven verkregen had, zal hier wellicht niet vreemd aan geweest zijn.

Dit verzoek werd uiterst negatief onthaald door de burgemeester en de schepenen. Zij vreesden dat de joden een ernstige bedreiging zouden vormen voor de reeds gevestigde handelaars.

De aanvraag werd doorgeschoven naar de Raad van Vlaanderen, die een onderzoek instelde naar hun zeden, rechtschapenheid en bezit. Het resultaat was erg positief. De Raad was van oordeel dat de stad er heel wat baat zou bij hebben om deze mensen op te nemen.

Een van de eerste joden die zich hier kwam vestigen, was de Amsterdammer Ezechiël de Jonghe. Hij werd in 1782 aangesteld tot make-laar in koloniale waren en tabak.

Uit een dossier dat bewaard is in het Rijksarchief van Gent blijkt dat hij op een bepaald moment betrokken werd in een rechtszaak i.v.m. vervalste goudstaven. Hij werd gearresteerd, maar kwam bij gebrek aan bewijzen weer vrij.

Het aantal Israëlieten in Oostende nam gestaag toe. In 1788 vroeg de Portugees Salomon Mendez zelfs om een begraafplaats voor zijn verwanten en geloofsgenoten aan te leggen. Hij bezat een stuk grond buiten de Westpoort⁶ dat hij hiervoor zou gebruiken.

In een brief van Jozef II, gericht aan de stadsmagistraat, werd hem hiervoor toestemming verleend. Als voorwaarde werd echter wel gesteld dat de begrafenissen zo onopvallend mogelijk moesten verlopen.

Of die begraafplaats er dan uiteindelijk gekomen is, kan men tot nu toe niet met stellige zekerheid zeggen.

3. Negentiende eeuw

Toen Oostende "Koningin der badsteden" werd, bestond de Israëlitische Gemeenschap uit een dertigtal families, afkomstig uit diverse landen.

4) Joodse godsdienstige beweging die in Polen ontstond tijdens de 18de eeuw. De mannen gaan gekleed in lange zwarte jassen, laten de slaapokken groeien en dragen soms bontmutsen en witte kousenbroeken.

5) Gouverneur ten tijde van Maria Theresia

6) In de omgeving van het huidige postgebouw.

Onder hen hadden we bijv. het gezin van Alfred-William Finch, dat eerst "Cercle du Phare" en later "Hôtel du Phare" uitbaatte. Hun roots lagen in Engeland. Er waren ook heel wat Oost-Europese joden. Zij waren massaal op de vlucht geslagen na de doorvoering van de anti-semitische wetten in hun land.

- Tijdens de zomermaanden groeide het aantal gezinnen aan tot 300. Onze badstad werd druk bezocht door prominente gasten. Om er maar twee van op te noemen: de familie Rothschild van Frankfurt en baron Gerson von Bleichroder, financieel adviseur van Bismarck.

4. Twintigste eeuw

4.1. Evolutie

- Op 5 juni 1904 werd de Israëlitische Gemeente van Oostende bij K.B. erkend. Op dat moment telde ze om en bij de 150 residenten (sommige bronnen vermelden 300). Tijdens de zomermaanden noteerde men zelfs 2200 bezoekers. In 1922 ging men over tot de bouw van een synagoge.

- Alice Frey, die van joodse oorsprong was, kwam in 1914 in de Vlaanderenstraat wonen. Gedurende de Eerste Wereldoorlog had de joodse gemeenschap niet meer te lijden dan de andere Belgen. Het leven viel nadien dan ook weer vrij snel in zijn normale plooi.

- Het interbellum was voor de Gemeenschap in Oostende een echte bloeiperiode. Het aantal families verdubbelde. Er was zelfs een zondagsschooltje opgericht waar de kinderen o.a. Hebreeuws konden leren. In die tijd sloten de joodse handelaars hun winkels nog op sabbat en op de feestdagen.

Onder de talrijke joodse kunstenaars die hier verbleven, had men Felix Nussbaum⁷, Joseph Roth⁸, Stefan Zweig⁹, Hermann Kesten¹⁰ en Irmgard Keun¹¹.

Ook Albert Einstein vond in die tijd zijn weg naar onze badstad. Veel Russische, Poolse, Duitse en Oostenrijkse joden kozen Oostende als vertrekhaven naar Engeland en Amerika. Een voorbeeld hiervan was de later wereldberoemd geworden Henry Kissinger. Met zijn ouders vertrok hij op 5 augustus 1938 vanuit onze badstad naar Engeland.

- Helaas kwam aan deze bloei een einde. Met de Tweede Wereldoorlog werd de zwartste bladzijde uit de joodse geschiedenis geschreven. Hele families trokken naar Engeland,

Ame-rika... Vele mensen die hier gebleven waren, werden in 1942 gedeporteerd.

Het mag een wonder heten dat de synagoge niet verwoest werd. De enige verklaring die men hiervoor heeft, is dat de Duitsers van het bestaan ervan niet op de hoogte waren. Het gebouwtje was immers niet meteen zichtbaar, omdat er een hoge omheining voor stond.

- Na deze rampzalige periode bleven nog slechts enkele gezinnen over. Het kostte de toenmalige voorzitter, Jacques Kalter, heel wat moeite om hen ertoe te overhalen weer deel te nemen aan het religieuze leven. Deze mensen waren behalve hun bezittingen, ook hun geloof verloren ...

De Communautéit droeg de synagoge over aan de stad, die sindsdien instaat voor het onderhoud.

4.2 De Gemeenschap anno 1997

- Helaas bestaat de Israëlitische Gemeenschap nog slechts uit een vijftiental mensen. Daarnaast zijn er echter heel wat personen die niet willen uitkomen voor hun joodse afkomst.

De kleine groep, o.l.v. de heer Kalter (voorzitter) en mevrouw Wulfowicz (secretaresse) levert veel inspanningen om de grote feestdagen te organiseren. Als de vergaderplaats in de synagoge niet voldoende ruim blijkt, kan men een zaal van de Sint-Jozefsparochie gebruiken.

De meeste Oostendse joden leven de voedselwetten¹² niet meer na. Wanneer er echter een gemeenschappelijke maaltijd is, ziet men er wel op toe dat alles "kosjer"¹³ is. Het eten wordt voor die gelegenheid besteld in Antwerpen of Brussel. Het bestek, de borden en de glazen zijn gemaakt van wegwerpmateriaal, zodat men zich geen zorgen hoeft te maken over de "reinheid" ervan.

7) Osnabrück 1904 - Auschwitz 1944. Verbleef vanaf 1933 in Oostende waar hij een vrij bekend geworden zelfportret maakte.

8) Schabendorf 1894 - Parijs 1939. Schrijver. Zijn grootste succes was de "Radetzky marsch" waarin hij een realistische en kritische analyse maakte van "het oude Oostenrijk".

9) Wenen 1881 - Rio de Janeiro 1942. Belangrijkste werk: zijn autobiografie *Die Welt von Gestern*, waarin hij een beeld schetst van het oude Europa dat in WO I ten onder gaat.

10) Duist schrijver. Schreef *Die Tote von Ostende*. Hield heel veel van Oostende.

11) Berlijn 1910 - Keulen 1982. Nadat ze in de jaren dertig schrijfverbod opgelegd kreeg, emigreerde ze naar Nederland. Ze verbleef vaak in Oostende; keerde in 1940 illegaal naar Duitsland terug.

12) Het vlees van bepaalde diersoorten, bijv. van varkens, is verboden. De dieren moeten ritueel geslacht worden. Men mag geen zuivel- en vleesproducten nuttigen in één maaltijd. Men heeft een apart servies voor zuivel en voor vlees.

13) Volgens de voorschriften

- Alleen tijdens de zomermaanden kan men nog vieringen bijwonen, meer bepaald op vrijdagavond (19u30) en op zaterdagmorgen (09u30).

- Dit is al jaren zo, omdat men buiten het seizoen heel vaak moeilijkheden heeft om het vereiste "minjan" te bereiken. Een dienst kan immers pas beginnen als er minstens 10 volwassen joodse mannen aanwezig zijn. Van zodra een jongen zijn "Bar-Mitswa"¹⁴ heeft gedaan, wordt hij als volwassen gelovige beschouwd.

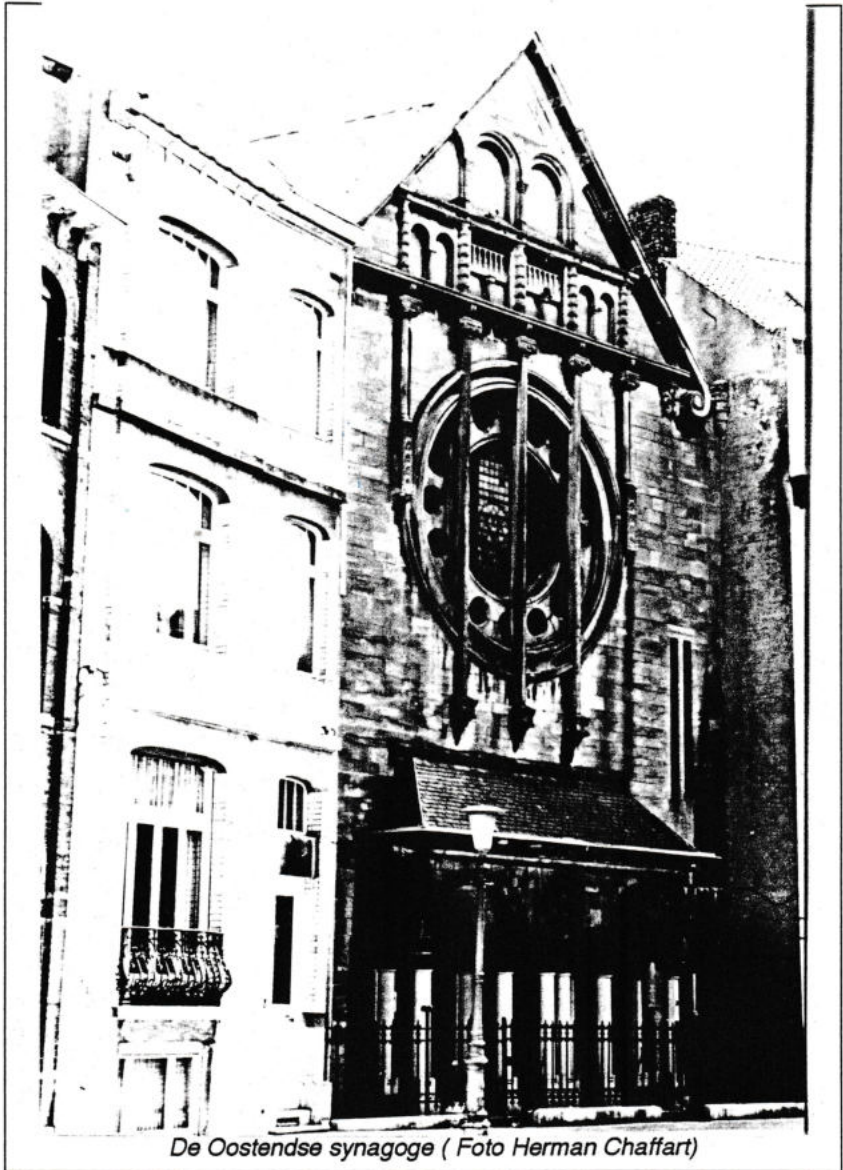
Het is al een hele tijd geleden dat men in de Oostendse synagoge een "Bar-Mitswa"-plechtigheid kon meemaken. In 1998 is een jongetje voor die plechtigheid naar Israël gegaan.

4.3 De verhouding met niet-joden

- De Oostendse joden zijn volledig geassimileerd en vallen absoluut niet op in het stadsbeeld. Ze krijgen omzeggens niet af te rekenen met uitingen van antisemitisme, op enkele uitzonderingen na. Sommigen vinden het blijkbaar nodig om telkens weer opnieuw hun afval te deponeren voor de synagoge. En in 1996 werd op de verjaardag van de Kristallnacht¹⁵ een sticker met een hakenkruis gekleefd op de synagoge.

- In 1967 richtte de toenmalige voorzitter van de Gemeente, Jacques Kalter, in samenwerking met bisschop Desmedt, "Geloofscontact" op. Maandelijks kwamen enkele katholieken, protestanten en Israëlieten samen. Hun doel bestond erin de samenwerking tussen de geloofsgemeenschappen te bevorderen. Helaas werd de vereniging een paar jaar geleden opgeheven.

- Toen de Israëlitische Gemeenschap op 15 juni 1986 haar 75ste verjaardag vierde, kon men onder de gasten niet alleen prominente joden aantreffen. Er waren eveneens vertegenwoordigers van de katholieke en de protestantse Kerk en bevelhebbers van de politie en de rijkswacht uitgenodigd. Ook burgemeester Goekint, samen

De Oostendse synagoge (Foto Herman Chaffart)

met enkele schepenen, en staatssecretaris Mundeleer waren aanwezig.

- Het mag wel gezegd worden dat de Gemeente heel open staat voor contact.

Geïnteresseerde groepen kunnen zonder problemen een rondleiding aanvragen.

Wie het wenst, kan ook de twee uur durende dienst bijwonen.

Ter nagedachtenis van de slachtoffers van de Air Show van 26 juli 1997 zullen bomen aangeplant worden in Israël. De plechtigheid zal doorgaan op Toe-Bi Sjvat¹⁶.

(Wordt vervolgd)

14) Op de sabbat na zijn dertiende verjaardag leest de jongen een stuk voor uit de Thora en zingt hij een passage uit een van de boeken der profeten.

15) 9 november 1938. In heel Duitsland worden joden gemarteld, vermoord, naar concentratiekampen gevoerd. Meer dan 100 synagogen worden in brand gestoken; minstens 7500 winkels van joodse eigenaars worden vernield.

16) Op die dag (die midden in de winter valt) viert men het "Feest der Bomen". Bomen symboliseren terugkomend leven en worden vaak geplant ter nagedachtenis van oorlogsslachtoffers, verzetshelden,...

Reis naar Dreux in de voetsporen van Louise-Marie

Leen Deprez

Enkele jaren geleden gidste ik een groep Fransen in Oostende.

Aan de Sint-Petrus & -Pauluskerk vertelde ik hun uitgebreid over hun Franse prinses en onze eerste koningin Louise-Marie van Orléans. Ook had ik het over de drukke correspondentie tussen haar en haar moeder, koningin Marie-Amélie. Die correspondentie moest het leven van de jonge Louise-Marie te Brussel wat draaglijker maken.

Op het einde van mijn verhaal, kwam een dame mij vragen of ik ook wist waar Marie-Amélie

begraven lag. Het antwoord moest ik haar schuldig blijven. Zij wist het wel: "In Dreux," zei ze. Dreux bleef in mijn hoofd dreunen tot de zomer van achtennegentig.

Toen mijn man en ik in juli '98 weer eens onvoorbereid de wagen insprongen en richting Frankrijk reden om de jaarlijkse vakantie door te brengen, schoot het me weer te binnen.

"Dreux, ik wil naar Dreux ...". Eén enkel moment keek hij me aan, maar koos toen definitief de richting van Dreux, nadat we eerst op de kaart hadden gekeken waar het juist lag.

S. M. Louise Marie d'Orléans
Reine des Belges.

Ten westen van Parijs, zo bleek, praktisch op dezelfde hoogte, is Dreux een provinciestadje in het departement Eure-et-Loir. Maar juist hier wou Marie-Adelaïde, moeder van Louis-Philippe (koning van Frankrijk van 1830 tot 1848) een necropool voor de leden van de familie Bourbon-Orléans inplanten. Ze liet er de Chapelle Royale bouwen die mooi op een helling gelegen, over de stad uitkijkt. Ze wilde de leden van haar familie, ook na hun dood, tezamen houden.

De crypte bestaat uit twee verdiepingen waar 26 leden een laatste rustplaats hebben gekregen in een graftombe voor ieder, bekroond met een 'gisant', een liggend beeld van de afgestorvene. De grootste namen uit de artistieke wereld van de romantisch realisme werden gevraagd om te kappen: Millet, Barre, Lenoir, enz.

De volgende 'gast' wordt de graaf van Parijs, eigenlijk de troonpretendent als rechtstreekse afstammeling van Louis-Philippe en Marie-Amélie. Dit echtpaar had tien kinderen en slaagde erin een warm gezin te vormen. Louise-Marie was het oudste meisje en de

tweede in de rij. Niet minder dan zeven kinderen liggen hier verenigd met hun wederhelft en eigen kinderen. De stenen graftombes zijn, elk op zich, pareltjes. Soms zijn ze traditioneel voorgesteld, soms puur romantisch. Er zijn ook wat kindjes bij en mensen die te jong gestorven zijn terwijl ze aan het begin van een veelbelovend leven stonden.

Het park rond de chapelle is even rustig als de laatste rustplaats zelf. Doordat het domein op een heuvel ligt, dringen de stadsgeluiden niet door.

Binnen de neogotische kapel geven de helkleurig geschilderde ramen, de buitenwarmte door. De ontwerpen voor de afbeeldingen van de ramen zijn ook weer door grote namen gemaakt, o.a. Ingres.

De leden die ons het meest interesseren zijn natuurlijk de broers en zussen van onze Louise-Marie, al kwamen we er ook Henriëtte van België tegen. Deze zus van koning Albert I trouwde met de hertog van Vendôme, kleinzoon van één van Louise-Maries broers.

Hieronder zet ik de tien kinderen van Louis-Philippe en Marie-Amélie op een rijtje.

1. Ferdinand-Philippe, hertog van Orléans (1810-1842), lievelingsbroer van Louise-Marie, jong gestorven door een ongeluk (x Helena van Mecklenburg-Schwerin)

2. Louise-Marie (1812-1850), koningin van België

3. Marie (1813-1839) (x Alexander van Württemberg)

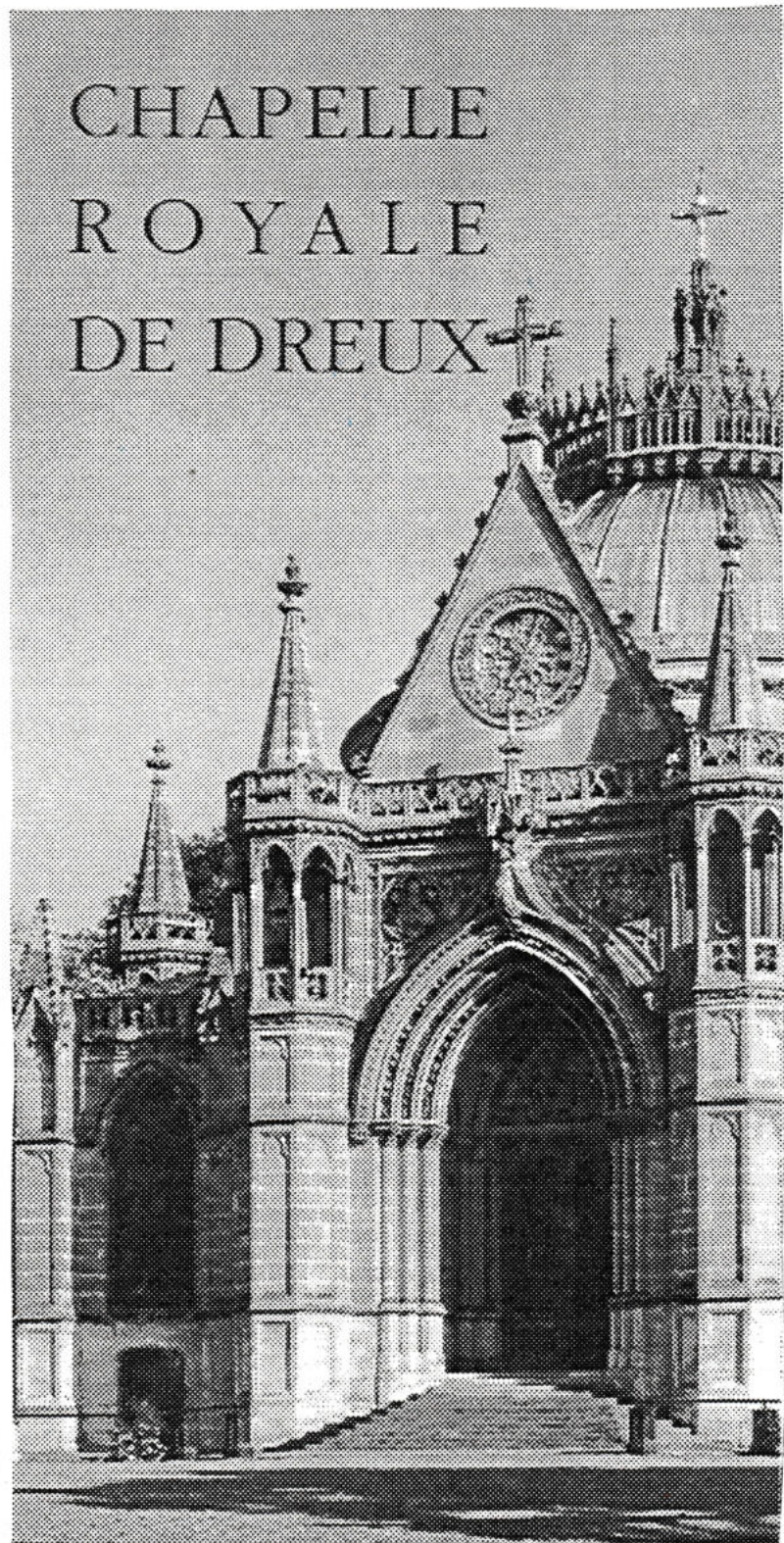
4. Louis, hertog van Nemours (1814-1896) werd als mogelijke eerste koning der Belgen

naar voren geschoven, maar onder Britse druk ging dat niet door (x Victoria van Saksen-Coburg-Gotha)

5. Françoise (1816-1818)

6. Clementine (1817-1907) (x August van Saksen-Coburg-Gotha)

7. François (1818-1900), prins de Joinville,

bracht het stoffelijk overschot van Napoleon Bonaparte van St.-Helena terug naar Frankrijk waar het later werd bijgezet in de Dôme des Invalides (x Françoise van Brazilië)

8. Charles, hertog van Penthièvres (1820-1828)

9. Henri, hertog van Aumale (1822-1897) (x Marie-Caroline der beide Siciliën)

10. Antoine, hertog van Montpensier (1824-1890) (x Louise-Ferdinande, infante van Spanje)

De gids in Dreux vertelde ons over het zomerverblijf van het gezin Louis-Philippe, namelijk het Château d'Eu - onze volgende halte.

Het was nog kleiner dan Dreux en het château is nu stadhuis en museum. Jammer dat er juist restauratiewerken bezig waren. Het is een echte stadsresidentie met aanpalende park in het centrum. Daar kwam tot tweemaal toe, in 1843 en '48, de Britse koningin Victoria op bezoek.

Ze was blij verrast over de grote ramen die op de tuin uitgaven. De relatie met Engeland was opperbest. Daar zaten Louise-Marie en Leopold voor iets tussen. De Franse koninklijke familie zal ook naar Engeland vluchten als de revolutie van 1848 uitbreekt. Daar zal ze haar intrek nemen in Claremont House, het landgoed dat de latere Leopold I kreeg bij het overlijden van zijn eerste vrouw Charlotte, prinses van Wales. Louis-Philippe zal daar ook sterven in 1850, hetzelfde jaar als zijn dochter Louise-Marie, maar vroeger in het jaar.

We hebben daarna onze reis voortgezet en plaatsen aangedaan die zelden in reisbrochures voorkomen, maar ook interessant zijn, zoals Maintenon, jawel van de bekende Madame de Maintenon, en Anet, waar we dan weer de bekende favoriete, Diane de Poitiers, tegenkomen.

Maar dat is stof voor een volgend artikel.

N.v.d.r.

Brief van Louise-Marie aan haar moeder, 14 september 1843

Koningin Victoria zegt aan koningin Louise-Marie bij het verlaten van het zomerverblijf Eu op 7 september 1843, dat ze elkaar weldra terug zullen zien. In een brief van 13 augustus aan Louise-Marie had ze immers aangekondigd dat ze de Belgische vorsten bij hen, in Oostende, zou bezoeken. Dat gebeurt op 13 september. De dag daarop schrijft Louise-Marie aan haar moeder.

“Victoria et Albert sont heureusement arrivés ici, chère maman, hier avant deux heures; on ne les attendait pas si tôt, et ils sont venus si vite, malgré une forte mer, que le yacht, à peine signalé, était déjà dans le port. Heureusement Léopold l'avait vu venir, de son belvédère, et nous sommes arrivés juste à temps au débarcadère pour recevoir les augustes voyageurs ...

Victoria était moins agitée et échauffée qu'en arrivant au Tréport, et elle a été, comme toujours, bien bonne et bien aimable ... Elle est encore remplie, et, je peux le dire, pénétrée de sa course à Eu, et ne peut encore parler d'autre chose. elle était parfaitement *at home* parmi nous...

Après avoir conduit Victoria chez elle, nous lui avons présenté les enfants... A 5 heures, nous avons été avec elle sur la digue par un temps ravissant, mais au milieu d'une foule que vous pouvez imaginer. A 7 heures et demie, nous avons été diner à l'hôtel de ville, avec les Seymour, les Maisons, et quelques autorités.

Uit: La Cour de la Belgique et la Cour de France de 1832 à 1850, Lettres intimes de Louise-Marie d'Orléans, première Reine des Belges au roi Louis-Philippe et à la reine Marie-Amélie, publiées par le comte Hippolyte d'Ursel, Paris, Librairie Plon, 1933.

De Pantoeffel

Claire Terryn

Hoeveel poëzie en mysterie ligt er niet verborgen in het woord AFSPANNING? Heel het lokale verenigingsleven werd erdoor aangetrokken en de plaatselijke volkse geest kwam er tot volle wasdom.

“De Pantoeffel” was oorspronkelijk een Spaanse afspanning. Op het einde van de negentiende, begin twintigste eeuw, ging ieder rechtgeaarde Oostendenaar geregeld naar “zijn” café-chantant. Deze inrichtingen waren de eerste stap naar het steeds groter wordend amusementsleven, dat in heel de provincie nergens méér zou bloeien dan in Oostende. Nog zijn er oude Oostendenaars van

wie gezegd kan worden, dat de liederen die ze kennen, deze zijn die ze destijds mee zongen in een café-chantant. Die liedjes maken deel uit van onze folklore waar binnenkort niemand nog zal kunnen over vertellen en ze verduidelijken de petite histoire van onze streek.

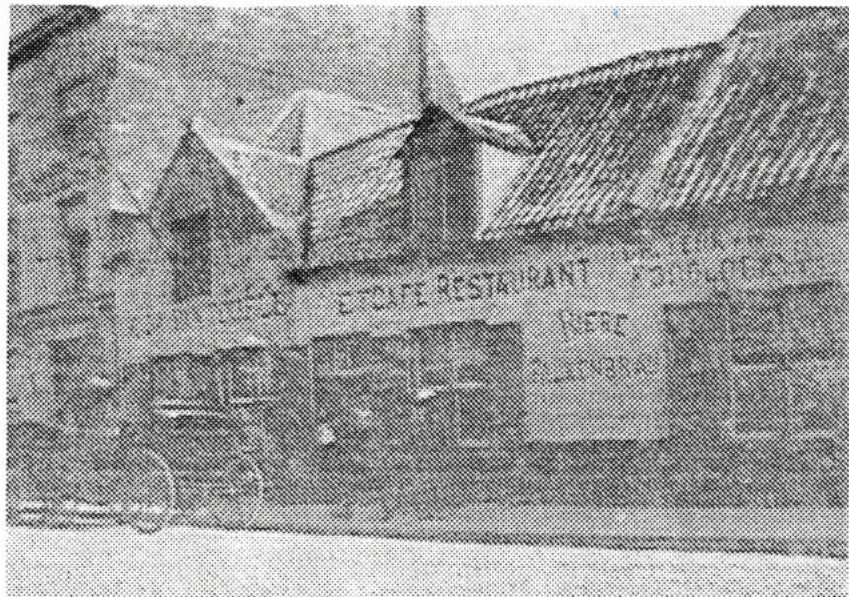
Geen enkele gelagzaal leek beter geschikt om als CAFE-CHANTANT uitverkoren te worden als DE PANTOEFFEL.

En dit zowel op het gebied van de ligging, het uiterlijke aspect als de innerlijke inrichting.

De ligging: een ware droom! Ideaal gelegen op de hoek van de Langestraat en de Christinastraat (vroeger Kernemelkstraat) d.w.z. het meetkundig centrum schier van de “Oude stad”. En toch voldoende bescheiden van de lawaaiige en te hel verlichte Kapelle- en Weststraten verwijderd.

Uiterlijke aspect: het doet ons wat als we bedenken dat dit het oudste huisje van Oostende is. Inderdaad, op de gevel kon men het jaartal 1611 ontcijferen. Drie en een halve eeuw geleden! Alvast één van de allereerste huizen, die na het Beleg van Oostende gebouwd of heropgebouwd werden. Het huis kon niet bogen op een verdieping en vergenoegde zich met een weliswaar uitgestrekt gelijkvloers...

Innerlijke inrichting: een ruime zaal met tamelijk

De 'Pantoeffel' omstreeks 1908

lage zoldering. De tabaksslierten konden in dikke spiralen omhoogkruipen tot de opengaande deur de tocht liet werken.

De Pantoeffel moest dus een café-chantant worden. En dat werd ze dan ook. Jarenlang...

Over de eeuwenlange geschiedenis van dit gebouw weten we niet veel, al kreeg Ary Sleeks een kijkje in een verkoopakte uit het begin van de achttiende eeuw, waar er nog volop spraak was van de “Kernemelkstraat”.

Op het einde van de vorige eeuw werd de zaak geëxploiteerd door een zekere weduwe Van Acker. Toen reeds werden er geregeld liedjes gezongen in deze bloeiende herberg.

Het was in 1906, toen de familie Terryn-Kosolovsky, de weduwe Van Acker opvolgde, dat de Pantoeffel een ereplaats innam onder de toenmalige talrijke café-chantants van onze stad.

Vader Charles Terryn was aannemer van beroep. Hij vestigde zich met zijn gezin op de Vuurtorenwijk op het einde van de vorige eeuw. Hij werd er aanvankelijk betrokken bij het graaf- en metselwerk van de dokken in het kader van de nieuwe haveninstallaties. Dit onder impuls van onze grote bouwheer Koning Leopold II.

Charles was afkomstig uit het Antwerpse en zijn vrouw Johanna Kosolovsky was van Poolse afkomst. Ze hadden twee zonen (Cesar en Alexis)

en een dochter (Emmerence). De zaak draaide goed en de kinderen kregen een verzorgde opvoeding. De jongens gingen naar het Atheneum in de Ooststraat en de dochter naar de "Ecole Moyenne" in de H. Serruyslaan.

Karel en Netje (zoals ze in het omgangsleven genoemd werden) ontpopten zich tot schrandere uitbaters. De tijden waren gunstig, Oostende bloeide meer dan ooit. De reismogelijkheden waren steeds groter en brachten veel toeristen van binnen- en buitenland naar onze gewesten: de Nord-Express ging tot St.-Petersburg, de Oriënt-Express naar Istanboul, de Vienna-Express naar het eeuwige Wenen, en de mailboten brachten Londen dichterbij.

De hoogste klasse logeerde natuurlijk in het Kursaal en de grote luxehotels.

Maar de inwoners zelf: de horeca-mensen, de handelaars en bedienden gingen, onder andere, naar de Pantoeffel. Geëvolueerde eerbiedwaardige burgers evenals de middelmatig gefortuneerde toeristen waren ook dikwijls van de partij. Nu en dan kwam er iemand van de high-life klasse langs.

De Pantoeffel werd stilaan vermaard buiten onze gewesten. Er werd geput uit het lichtklassieke muziekrepertoire en geregeld inspireerden operettes en beroemde opera's de dansdeuntjes.

De hits van die tijd waren de toppers van Maurice Chevalier, Mistinguet, Yvonne Printemps ...

Vader, zoon en kleinzoon Terryn

Vanzelfsprekend mochten de verbruikers eveneens optreden. Jan Van Wulpen, onze bekendste volkszanger-dichter, droeg bij tot de gemoedelijke en ongekunstelde sfeer. Hij behoort tot de galerij der oude Oostendse volkstypes.

Gezelschapsliederen, straatliedjes, brasserie-muziek, salonmuziek en potpouri's vulden deze caleidoscoop aan. De ritmes uit die tijd waren hoofdzakelijk de wals, de scottish, de mazurka en de quadrille, want er werd ook regelmatig gedanst.

De Pantoeffel was vermaard voor de kwaliteit van zijn "artiesten". Karel recruteerde ze vooral in de "Ancien Belgique" te Brussel. Ze leefden samen met de uitbaters als één grote familie. Ze werden aangeworven voor het seizoen en de besten onder hen kwamen jaar na jaar terug. Ze werden benijd door hun collega's. Iedereen wist dat de Pantoeffel de "Zoeten Inval" was.

Maar de Eerste Wereldoorlog brak uit en het zingen en dansen vielen stil. De Duitsers bezetten de Pantoeffel evenals een deel van de Langestraat. In de Christinastraat betrokken ze de huizenblok tot aan de huidige Ensorgalerij (deze liep toen nog niet door tot in de Christinastraat). Al deze handelshuizen communiceerden via de zogenaamde "koertjes" om. Ieder huis kreeg een bestemming: het ene werd omgebouwd tot militaire keuken, het andere werd een inrit tot de paardenstallingen die ingericht werden in de gemene delen. Er werd

nog steeds nu en dan gedanst. Weemoedige muziek en zang weerklonk er vaak. Het waren heimatliederen. De Duitsers stonden als goede muziekbeoefenaars bekend. Omzeggens geen Oostendenaar kwam er nog.

Karel en Netje woonden teruggetrokken in het piepkleine huisje aan de kant van de Christinastraat. Dit huisje behoorde tot de oorspronkelijke afspanning. Hun dochter was toen reeds getrouwd. Hun zonen brachten vier jaar door aan het IJzerfront. Ze werden beide vereerd met de vuurkruisers-medaille.

Na de Wapenstilstand werd er uitbundig gezongen. Overal, op straat en in alle drankgelegenheden. Met weemoed werd nog aan de belle époque-deuntjes herinnerd. De glansjaren waren voorbij. De oude café-chantants waren op sterven na dood.

Charles Terryn werd oud en stierf na een langdurige ziekte in 1932. Zijn vrouw overleefde hem nog 20 jaar.

Graag hoorden wij onze ouders uit de jaren van hun jeugd vertellen.

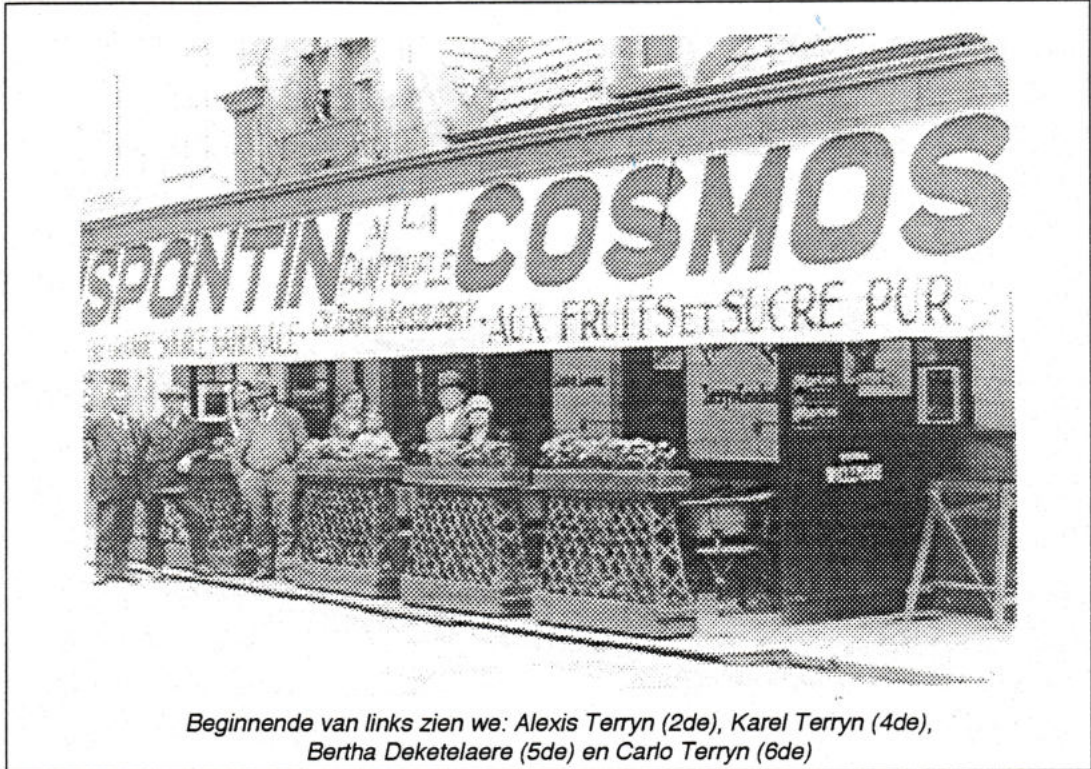
Enkele van deze herinneringen oprakelen is in feite een gedachte vol piëteit aan hen wijden...

BIOGRAFIE

- "Oude Oostendse afspanningen, danszalen, cafés-chantants." - Ary Sleeks
- "Liedjes en deuntjes van uit en over Oostende." - Jef Klausning - Uitgeverij Emiel Decock
- Eigen herinneringen
- Mondelinge navraag
- Foto's: eigen bezit.

- Archieven: Harry Van Loo.

In bijlage ter verwijzing naar Ary Sleeks, fragment uit het huwelijkskontrakt (tweede huwelijk) van Thomas Laurentius Van Loo (geboren te Oostende in 1715 en overleden aldaar in 1778). Hierin is reeds duidelijk sprake van de "herberghe genaemt den pantouffel". (Zie op bladzijde 66)

Beginnende van links zien we: Alexis Terryn (2de), Karel Terryn (4de), Bertha Deketelaere (5de) en Carlo Terryn (6de)

Beginnende van links zien we: Netje Terryn (2de), Carlo Terryn (4de - zoon van Alexis), Bertha Deketelaere (5de - vrouw van Alexis), Alexis Terryn (6de) en André Terryn (8ste - zoon van Cesar)

Fragment uit het huwelijkscontract van Thomas Laurentius Van Loo, geboren te Oostende in 1715 en overleden aldaar in 1778.

“... alle haere cleederen, linnen, wullen ende fluweelen 't haeren hoofde, halse, lijfre en lichame dienende, ten weerde van drye hondert gulden alles vlaamsch courant gheldt benevens een coutse ofte ledicant met sijn bedde en toebehoorten, het beste ten sterfhuyse te bevinden ende daerenboven de helft van de conquesten ende winste die op de meubele ende immeubele goederen souden bevonden worden gheresen.

Veert nochtans dat bij aldien de verkoopinghe van den huysse ende herberghe genaamt den pantouffel bij den bruydeghom jegenwoordig bewoont hooger quaeme te belopen als de somme voor de welcke hij den selven huysse bij publycque veilinghe heeft ghecogt de toecommende bruyde langht levende in de selve exeressentie niet het minste en sal connen profiteren sullende de toecommende bruydt almacht ende faculteyt hebben om in prijsie 't sy in deele of geheele over te nemen de meuble goederen en winkelwaeren ten sterfhuyse competerende sonder iet voordien te kunnen pretenderen in het regardt van de poincten en artickelen alhier niet expresselyck ondersprocken verclaeren de contracteren hun te sullen reguleren ende gedraeghen volghende ghedencteerde costuymen deser stede ende port van Oostende, aldus ghedaen ende ghepasseert binnen Oostende op den aghsten april een duyst seven hondert ses en zeventigh

Ons present

t' marq van Thomas van Loo bij
hem selfs getrocken X
verclaerde niet te kunnen schrijven

Joannes Van Loo

J J Van Dorpe

Marjana van den Dorpe

Wat een gids I(ei/ij)den kan...

Dirk Verstraete

*From: MILTON QUEENSLAND
(Australia) to Mrs Vieren*

Subject: PRIVATE TOUR

*Visiting the Lijssenhoek Cemetery
to visit the grave of rev. Goodacre's
ancestor.*

Twee augustus. Omstreeks 10 uur wacht ik met ongeduld op het koppeltje "AUSSIES" in de terminal van Hoverspeed. Gewapend met een kartonnen bordje waarop in megaletters REV AND MRS GOODACRE prijkt, speur ik naar mijn gasten.

Als de "Seacatpassengers" mij voorbijwandelen en mijn opvallend bordje ontdekken, merk ik heel wat pretoogjes of zijn grappige opmerkingen niet uit de lucht.

Uit de fax van Australië aan Maria onthield ik volgend zinnetje: "Mrs Goodacre is fit and well, but walks with a walking stick. She is not able to walk long distances."

Tussen de vrij grote groep passagiers is echter geen walking stick te bespeuren. Ik besluit post te vatten bij de zeevaartpolitie die de paspoortcontrole verzekert. Nadat iedereen ongeveer gecontroleerd is, wordt mijn geduld beloond.

Om het hoekje verschijnt een wheel chair bestuurd door 'n staffmember van Hoverspeed en een montere reverend. Ik slik even, want over een wheel chair was met geen woord gerept. Ineens ziet mijn dagschema er helemaal anders uit...

Lynn Goodacre zwaait vervaarlijk met 'n wal-

king stick en bezit een aanstekelijk humeur. Het vehikel blijkt gelukkig eigendom van Hoverspeed. Tussen Brian, Lynn en Dirk (uit te spreken als het Engels woord 'dirt') klikt het meteen. Mrs Goodacre blijkt echter toch heel slecht uit de voeten te kunnen. Na wat palaberen kan ik de wheel chair van Hoverspeed lenen om Lynn op het parkeerterrein van de taxi's netjes te deponeren. Ondertussen kan ik mijn wagen ophalen op de Visserskaai. Behendig probeer ik mijn wagentje op het terrein van de bussen en taxi's te loodsen.

Een druk gesticulerende zonnebril in uniform van stadswacht werpt zich echter met doodsvrechting voor mijn voertuig. Blijkbaar is dit hier Sperrgebiet! Beleefd probeer ik de situatie uiteen te zetten. Ik wijs hem op het gemeenschappelijke van onze opdracht: hij is STADSwacht en ik ben STADSGids. Uiteindelijk mag ik de "kiss and ride" zone in om mijn "Aussies" op te pikken.

The main purpose van mijn opdracht is Lijssenhoek cemetery nabij Poperinge. Dit is het tweede grootste Commonwealth kerkhof na Tyne Cot met 10.000 gesneuvelden. De meest verscheiden nationaliteiten liggen hier begraven: Britten, Fransen, Amerikanen, Duitsers, Indiërs, Chinezen en Algerijnen.

Vrij vlug vinden we perk XX G 21. En niet 12 zoals onze info vermeldt. Het wordt een emo-

tioneel weerzien met ALBERT GOODACRE en één van zijn nazaten.

Onlangs zag ik een groep Engelse schoolkinderen op Tyne Cot aan het werk. Als doe-opdracht moesten ze een 'rubbing' uitvoeren op een grafsteen. Met speciale klevers, aangepast papier en 'n zwarte wasco besluit ik dezelfde truuk toe te passen. Dit zal een blijvende tastbare herinnering zijn voor Lynn en Brian van Albert Goodacre in Flanders Fields. Ook Mrs Goodacre verwerkt wat emoties als ze in het register 'n zekere GOODCHILD aantreft. Die persoon is uit haar geboortedorp afkomstig. What a coincidence! De pijn verbijtend slaagt ze er toch in met behulp van de beruchte walking stick het bewuste graf te bereiken. Eenmaal ter plaatse staat ze erop om de walking stick te camoufleren voor de camera. Gelukkig heb ik mijn coolbox met wat gekoelde drankjes bij, zodat we wat langer kunnen pleisteren op deze plek. Het is immers een

snikhete zomerdag.

Op het stemmige marktplein van POPERINGE namen we een lichte lunch, we bezochten uitgebreid het Talbot House en hielden nog een fotosessie aan de Menin Gate. Daarna maakten we ons op voor de terugreis. Om 18 uur nam ik afscheid van het sympathieke koppel. 'n Uitnodiging naar het verre Australië zat er ook in.

Dank aan Herman Chaffart voor het prachtboek 'Before Endeavours Fade' om deze ongewone gidsbeurt degelijk voor te bereiden.

From HELEN ASPINAL MILTON QLD (AUSTRALIA) tot MRS MARIA VIEREN: You are wonderful!!! I am so grateful for your help and will keep your name and fax number in my files for future use.

DE VAKANTIEGENOEGENS ZIJN BIJNA VOORBI.

ZIE REP. 84

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartcontract**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53